

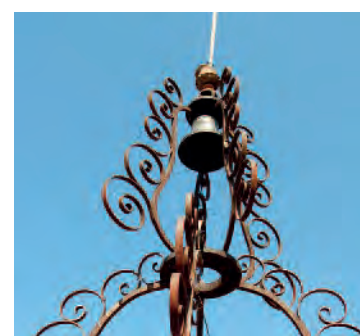
...El primer rellotge de l'església de Sant Esteve d'en Bas es va encarregar al serraller de Girona Pere Anés, el dia 13 de febrer de 1551.

...Actualment, aquest rellotge encara es conserva exposat a l'interior de l'església,...

Església parroquial i campanar de Sant Esteve d'en Bas.

A l'capdamunt del turó que domina la vila de Sant Esteve d'en Bas hi ha l'església parroquial que, amb el seu campanar, ha esdevingut una icona de la silueta del poble. Des de la seva consagració l'any 1119, l'església ha anat sofrint moltes modificacions, i, consegüentment, la silueta també ha anat fent una metamorfosi al llarg dels segles. L'església romànica tenia un campanar d'espadanya damunt la façana de ponent, que va quedar destruït durant els terratrèmols del segle XV. La reconstrucció es va encarregar al mestre de cases Guillem Font l'any 1432, que el va dissenyar amb unes característiques molt semblants a l'anterior. Tal com especifica el contracte, havia de tornar a fer el mur de ponent d'una cana de Barcelona de gruix (1,555 metres) i, al damunt, construir-hi l'espadanya amb uns pilars on es col·locarien les campanes que es farien *rodar e sonar a corda*. Aquest disseny, però, no devia acabar de convèncer els habitants de Sant Esteve d'en Bas, que veïen com a les poblacions veïnes es construïen campanars de torre. Així doncs, el 1442, només deu anys més tard, contractaren a Joan de Farrés la construcció d'un nou campanar de planta quadrada, també damunt la paret de ponent. La torre, amb els murs fets de paredat remolinat amb calç i amb les cantoneres de pedra picada, havia de sobrepassar la coberta de l'església 17 pams (3,55 metres). La sala de campanes havia de tenir les finestres semblants a les del cloquer de l'església de Joanetes, dues a migjorn, dues a

Campana dels quarts, de 45 centímetres de diàmetre, fosa pels Barberí d'Olot. Amb la inscripció: "AÑO 1916".

tramuntana i una a llevant. I finalment, coronant el campanar, havia de fer una coberta a quatre aigües.¹ L'any 1664 els picapedrers francesos Joan Petit, Cirici Bardí, Cirici Giralte i Gaspar Giralte tornaren a reformar-lo. Si el contracte de 1442 estipulava que havia de ser a semblança del de Joanetes, ara s'indicava que havia de tenir la forma del de Sant Martí de Llémna i ser quatre pams més alt (83 centímetres). Els treballs començaren el 12 de maig d'aquell mateix any i costaren 130 lliures.² La coberta a quatre aigües es mantingué fins a principi del segle XX, moment en el qual fou reemplaçada pel terrat que avui coneixem, amb l'estructura metàl·lica que sosté les campanes del rellotge al seu damunt.

El primer rellotge de l'església de Sant Esteve d'en Bas es va encarregar al serraller de Girona Pere Anés, el dia 13 de febrer de 1551. En el contracte es demanà al rellotger que instal·lés la maquinària en el lloc acordat tenint en compte la campana que faria sonar els senyals horaris.³ Actualment, aquest rellotge encara es conserva exposat a l'interior de l'església, però la campana ha desaparegut. La que avui hi ha al terrat del campanar fou fabricada l'any 1916 per la foneria

...Segons el
 qüestionari que es
 va fer al rector de
 Sant Esteve d'en
 Bas el dia 1 de
 setembre de 1939,
 durant la guerra es
 van destruir cinc
 campanes...

Campana de 54 centímetres de diàmetre fosa pels olotins Calsa l'any 1668. Amb les inscripcions: "AVE MARIA GRACIA PLENA DOMINVS TECVM", " S[ANC]T[E] PONSE ORA PRONOBIS", IO[A]N BA[P]T[SITA] SARAT M[E] F[ECIT]".

Campana de 59,5 centímetres de diàmetre atribuïble als càntabres Corrales. Amb les inscripcions: "S[ANC]T[E] IVANES ET S[AN]CTA BARBARA ORATE PRONOBIS", "AN[N]O 1685"

Barberí, i correspon a la campana dels quarts del rellotge que, gràcies a la donació de Dolors Francí, viuda de Marguí, es va instal·lar aquell mateix 1916.⁴ El conjunt el completava una segona campana, la de les hores, que actualment està desapareguda.

De les campanes litúrgiques, sabem que l'any 1591 n'hi havia dues⁵ i que se'n van beneir dues més al cap de pocs anys: una el 1598 i l'altra el 1599.⁶ Al segle XVIII, el campanar ja comptava amb cinc campanes, a part de les del rellotge, tal com consta a l'inventari efectuat l'any 1727 durant la visita pastoral del bisbe Copons.⁷ Actualment, però, a la sala de campanes només n'hi trobem dues: la primera, de 54 cm de diàmetre, fabricada l'any 1668 pel fonedor olotí Calsa; la segona, de 59,5 cm, fosa l'any 1685 sense marca de fàbrica, però atribuïble als biscaïns Corrales. Creiem que abans de la Guerra Civil de 1936-1939 hi havia quatre campanes litúrgiques dins la sala de campanes. Els encaixos per les cel·loles, les marques de fregament dels jous a les bigues i els dos capçals de pedra conservats al seu damunt avalen aquesta hipòtesi. Ara bé, la documentació trobada dels fets succeïts durant aquest episodi bèl·lic no ajuda a confirmar aquesta hipòtesi sinó que, tot el contrari, planteja més interrogants. Segons el qüestionari que es va fer al rector de Sant Esteve d'en Bas el dia 1 de setembre de 1939, durant la guerra es van destruir cinc campanes.⁸ El document no especifica quantes campanes van quedar al campanar, ni tampoc si fa referència només a les campanes

litúrgiques o també a les del rellotge. A més, se sap que el dia 23 de maig de 1939, mesos abans de la redacció del qüestionari, l'alcalde de Sant Esteve d'en Bas havia anat a recollir una campana a l'Hospici d'Olot acreditant que era propietat del poble.⁹ És molt probable que aquesta campana recuperada just acabada la guerra sigui la de 1668 i que hauria anat a parar a Sant Esteve d'en Bas a causa d'una confusió. El fet que porti la inscripció "S[ANC]T[E] PONSE ORA PRONOBIS" i que la data de fosa coincideixi amb la de la benedicció d'una campana a l'església de Sant Ponç d'Aulina,¹⁰ genera importants dubtes sobre la procedència basenca de la campana. A més, també duu inscrit el nom de Joan Baptista Serrat, habitant del mas Serrat d'Aulina. Molt probablement, la campana que havia d'haver recollit l'alcalde és la que actualment hi ha al campanar de l'Escola Pia d'Olot. És una peça fosa pels couers Coromina d'Olot l'any 1743 que porta el nom del mossèn i diversos veïns de Sant Esteve d'en Bas: "PADRINS RRT ESTEVE CALM Y ANGELATS Y SRA MARGARIDA CALM. PABORDES RT IAVME ALZINA ME DN FCO DE VILANA, PERE CROS, IOAN ORDEIX FCO ALZINA Y ESTEVE COROMINA." Dins l'església es conserven dues altres campanes de petites dimensions. La primera correspon a un rogle de campanes que es conserva al Museu d'Art de Girona. La segona, més moderna, està penjada a l'entrada de la sagristia.

Xavier Pallàs Mariani

1.- DE SOLÀ-MORALES, Josep M. (1983): "La reconstrucció de l'església romànica de Sant Esteve de Bas", a *Miscel·lània Històrica d'Olot i Comarca*. Edita: Ajuntament d'Olot, p.153 i 156
 2.- ACGAX: Notaria del Mallol, Pere M. Hospital, *Manuale*, 1663-1665 (163), [1664, abril, 27], f.264r-v
 3.- CLARÀ, Josep (1984): "Obres d'artistes i artesans gironins del segle XVI a la Garrotxa", a *Annals 1982-83*. Olot: Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. p.61-84. DL: GI-1038-84
 4.- *La Comarca*, núm. 164, any IV, 1 abril de 1916, p.50
 5.- ADG, Visites pastorals, 1591, P-72, f.34v
 6.- ADG, Lletres episcopals, 1598, U-300, f.125; 1599, U-301, f.119.
 7.- ADG, Visites pastorals, 1727-1728, P-116, f.43v.
 8.- ADG: *Cuestionario de los hechos ocurridos en las parroquias y arciprestazgos de la diócesis de Gerona con motivo del movimiento nacional de 18 de julio de 1936*, Sant Esteve d'en Bas, 1 de setembre de 1939, p.15
 9.- MUSEU DE LA GARROTXA, OLOT: Autorització per retirar una campana del dipòsit de l'Hospici d'Olot. 23 de maig de 1939.
 10.- ADG: Lletres episcopals, 1668, U-262, f.127v